

I detta nummer:
Färre kontroller 2011
Förbättra infrastrukturen
Biogas - nåt för dig?
Ambassadörsgårdar i Greppa näringen

Våren har kommit i ett enda slag och nu är också vårbruket i full gång och kanske är några av er redan klara. Jag vill börja med att tacka er alla som på ett så oerhört positivt sätt tagit er an att söka på SAM Internet. **Vilket bra resultat vi uppnådde tillsammans!** Vi på enheten har försökt att stötta er så mycket vi har kunnat, vilket ni som sökte på papper förra året också fick känna av i form av personliga brev från oss till er o.s.v. Vi genomförde också en kundenkät på just inlämningen av SAM och därigenom fick vi mycket positiva respons av er och det värmer oss förstås.

Kundenkät kommer vi också att lämna till er när vi gör alla former av fältarbete under året. Jag hoppas att ni vill ta er tid att fylla i den och säga till om ni tycker att vi kan göra förbättringar. Enkäterna går direkt till mig och det är jag som gör sammanställningen. Jag ser det som ett viktigt redskap för att kunna göra förbättringar.

Christel Benfalk
018-19 53 84

Jag måste också tyvärr ta upp ett litet orosmoln som kommer att påverka hur vi kan ta beslut i projekt- och företagsstöd i axel 3 i Landsbygdsprogrammet framöver. När det svenska programmet beslutades ingick att 20 % av budgeten i axel 3 ska medfinansieras av den offentliga sektorn – varken mer eller mindre. När vi i Uppsala nu har fått uppföljningen så ligger vi tyvärr för lågt och egentligen tycker jag personligen inte att det är så konstigt då vi har lite regionala medel i länet. Från Lantbruksdirektörshåll har vi signalerat vad det betyder för programmets genomförande och försökt att påverka till en förändring men detta har hittills inte fått genomslag. Ev. kommer en förändring till nu när programmet ses över inför 2012. Sist i denna ledare blir att tacka för mig eftersom det blir min sista ledare som jag skriver i rollen som Lantbruksdirektör i Uppsala län. Jag har antagit en ny utmaning som ny VD för Svensk Mjölk från 1 juli och då kommer jag fortsätta att jobba för och med er lantbrukare på ett annat sätt.

Viktiga datum

15 Juni

- ✓ Sista ändringsdatum
- ✓ Sista datum att lämna in korrekt underskrift av SAM och åtagande (*Obs! Gäller endast underskriften, inte själva ansökan. Ansökan måste fortfarande vara inkommen innan den 31 mars*)
- ✓ Sista dag för överföring av stödrätter, gäller endast om du 31 mars hade stödrätter för minst 4 ha.
- ✓ Sista dag för ansökan om delvis övertag under förutsättning att övertagare och överlåtare anmält minst 4 ha jordbruksmark samt hade stödrätter för motsvarande mark den 31 mars
- ✓ För att få gårdsstöd måste du förfoga över marken

30 Juni

- ✓ Sista sådatum (gäller hela länet)
- ✓ Sista dag för att lämna in växtodlingsplan om du ansöker om utbetalning av miljöskyddsåtgärder
- ✓ Hampaetiketter måste ha kommit in till Länsstyrelsen

1 juli

- ✓ Nu får du putsa trädan!

15 juli

- ✓ Nu får du skörda skyddszonen! (skyddszonen får putsas eller betas under hela säsongen)

Innehåll

Kontroller	sid 3
SAM 2011, flyghavre	sid 4
Förprovning, förädling	sid 5
Bredband, företagsstöd	sid 6
Biogas på gårdsnivå	sid 7
Greppa näringen ambassadörsgårdar	sid 8
Fåglar i jordbruket	sid 9
Den lokala kocken	sid 10
Intervju med.....	sid 11
Kurser	sid 12

Viktiga telefonnummer

För frågor om:

SAM Internet

018-19 51 70 (SAMI-Support 1)
018-19 51 71 (SAMI-Support 2)
018-19 51 72 (SAMI-Support 3)

SAM-ansökan

018-19 50 10 (Länsstyrelsen)

Stödrätter

0771-22 32 23 (Jordbruksverket)

Blockinventeringen

0771-22 32 23 (Jordbruksverket)

Jordbruk och landsbygd

Färre kontroller 2011

Årets arealkontrollsäsong börjar i maj. Kontrollfrekvenserna för år 2011 är de lägsta sedan 2006. Tack vare att färre fel konstaterades vid arealkontrollerna 2010 jämfört med 2009 sänks kontrollfrekvensen i Uppsala län inför kontrollsäsongen 2011. För gårdsstödsansökningarna minskar andelen kontroller från 6,25 % till 5,5 % och för miljöersättningarna från 2010 års toppnotering på 10 % ner till 6,25 %. Det kommer att innebära att länsstyrelsen istället för ca 300 arealkontroller endast behöver genomföra ca 200 arealkontroller!

Minsta möjliga frekvens ett land tillåts att ha är 5 % av ansökningarna. Denna frekvens ökar i de länder eller regioner där mycket fel konstateras vid fältkontrollerna. Hur mycket kontrollfrekvensen ska öka i förhållande till hur mycket fel som konstateras finns fastställt i EU-förordningar.

Vem får kontrollbesök?

Alla lantbrukare och djurhållare kan få besök från myndigheterna. Exakt vilka personer och företag som får besök kan bero både på en bedömning av var riskerna för fel är störst, och på slumpen. Om du har fått anmärkningar vid en tidigare kontroll så kan det göra det mer sannolikt att du kommer att få besök igen.

Det kan hända att du får flera kontrollbesök samma år. Det beror på att många olika områden ska kontrolleras och att kontrollanterna är experter på olika områden. Vi gör dock vad vi kan för att samordna kontrollerna.

Så här går kontrollen till

Precis som tidigare år sker de allra flesta kontroller oaviserade. Det vill säga att vi ringer och meddelar dig att kontroll kommer att ske högst tre timmar innan besöket.

Vid kontrollen ska uppgifterna i SAM ansökan verifieras i fält. Kontrollanten går över alla skiften och block som finns med i ansökan. Det som kontrolleras är att all ansökt areal är jordbruksmark, att tvärvillkoren uppfylls samt att miljöersättningarnas skötselvillkor är uppfyllda. Kontrollanterna utgår i sitt arbete från givna instruktioner och checklistor.

De kontrollanter som besöker dig är där för att kontrollera att du följer reglerna och stöd villkoren. De talar gärna om för dig hur reglerna ser ut och vad du kan göra för att uppfylla dem, men de får inte ge råd om exempelvis hur du ska sköta dina marker. Den här gränsdragningen är viktig för att kontrollanterna inte ska hamna i en situation där de ska utvärdera sina egna rekommendationer.

De flesta arealkontroller kan kontrollanten genomföra utan att du måste vara med under själva kontrollen. Vid vissa moment i stödkontrollen krävs det dock att du är med, det gäller kontroll av miljöskyddsåtgärder och stöd för ekologisk produktion. Vid kontroll av dessa ersättningar behöver kontrollanten gå igenom en del dokumentation som till exempel växtodlingsplan, inköpskvitton, foderstat m.m. Om du inte kan närvara vid själva kontrolltillfället ges du möjlighet att komplettera dessa uppgifter inom 14 dagar.

För de flesta villkor gäller att de ska vara uppfyllda redan vid ansökningstillfället. Men det finns också ett antal villkor där lantbrukaren har hela växtodlingssäsongen på sig alternativt året ut. Till exempel så har man fram till och med 31/10 på sig att låta beta betesmarkerna. Är det så att kontrollen görs tidigt på säsongen, innan avbetning, så noterar kontrollanten att marken vid kontrolltillfället inte var betad. Det kan i dessa fall bli aktuellt med ett återbesök på hösten för att

kontrollera detta villkor.

När kontrollbesöket är färdigt kan kontrollanten direkt på plats kort tala om för dig vad som noterats, men du får också alltid en skriftlig rapport skickad till dig efter besöket. Hur lång tid det tar innan du får besked beror på vilken typ av kontroll det handlar om och hur mycket efterarbete det är för kontrollanten. När du får ditt kontrollresultat läs noggrant igenom kontrollmeddelandet. Ring gärna till oss om det finns några oklarheter eller om du har funderingar kring kontrollresultatet. Har du synpunkter vill vi få in dessa skriftligen.

Undvik fel i kontrollen genom att:

- Beta all betesmark som du sökt ersättning för senast 31 oktober.
- Håll betesmarken fri från igenväxning.
- Underhåll dränering och ta bort fleråriga vedartade växter från åkermark.
- Kontrollera att du följt anvisningarna i åtagandeplanen för marker med särskilda värden.
- Kontrollera att all mark som du söker ersättning för är ok jordbruksmark. Mark som du inte längre brukar eller använder som jordbruksmark ska inte finnas med i din ansökan.

Vi hoppas att jordbruksverkets inventering har gjort det lättare att söka på korrekta arealer, vilket kommer att leda till att få stora arealfel konstateras vid kontrollerna. Detta kommer i sin tur hålla kontrollfrekvenserna nere. Vi hoppas också att andelen som drabbas av sanktioner blir betydligt färre än tidigare år.

För frågor kring vår kontrollverksamhet, ring eller skicka mail till

Erika Löhman 018 -19 52 78
erika.lohman@lansstyrelsen.se

Jordbruk och landsbygd

SAM 2011

Sista ändringsdatum är även i år 15 juni. I SAM Internet kan du göra 1 ändring/dag men försök att samla ihop alla ändringar. När du ändrar i din ansökan, tänk på att inte anmäla större areal än blocket. Var särskilt uppmärksam på skiften som ligger på block som du delar med annan brukare. Alla översökningar hanteras i administrativa kontroller inför varje utbetalning. Den kontrollen kan ta mycket tid i anspråk, vilket kan försena din utbetalning.

Det löpande underhållet av blockdatabasen fortsätter. Det innebär att blockgränserna kommer att ses över och justeras varje gång nya ortofoton (skaljusterat flygfoto) levereras. Leverans av nya ortofoton sker med

3 års mellanrum. Under vintern har jordbruksverket uppdaterat blockgränserna inom de områden där nya ortofoton levererats, vilket gäller ca 2/3 av länets yta. Brukare vars block har justerats kommer att få ett brev från jordbruksverket med nya blockuppgifter under maj månad.

Nytt för i år är att inlämnad SAMblankett måste vara korrekt underskriven 15 juni. Vi kommer under maj månad att skicka ut påminnelse till alla som inte kommit in med underskriften.

100 % elektroniska ansökningar – Hur gick det för pilotlänen?

I år genomfördes ett pilotprojektet "100% elektroniska ansökningar i tre län", Uppsala, Kronoberg

och Norrbotten. Projektet föll mycket väl ut, både Uppsala och Norrbotten lyckades med 100%, och Kronoberg var inte långt efter! Så trots en del barnsjukdomar i SAM Internet och trasslande datorer på länsstyrelsen blev resultatet oväntat bra.

Skillnaden mellan föregående år och i år är enorm. Det mest påtagliga är att vi inte har haft några underkända ansökningar. Istället för brevväxling om glömda grödkoder så kunde vi på direkten börja handlägga årets SAM. Era ansökningar hade så hög kvalitet att 85% av inkomna ansökningar för gårdsstöd redan vid inlämnandet gick igenom de grundläggande kontrollerna och är därmed på steget närmast före utbetalning.

Susanne Céwe 018-19 53 40

SAM Internetsupport

Supporten för SAM Internet är fortfarande igång. Behöver du hjälp att ändra din ansökan ring oss! Du kan även komma in och göra din ansökan hos oss men då måste du först boka tid!! **Telefon till Sam Internetsupporten:** 018-19 51 70, 018-19 51 71, 018-19 51 72.

Projektstöd för samarbete!

Har du någon gång hört uttrycket "ensam är stark"? Då vet du antagligen också att det är en myt! På landsbygden är många företag små, och som en mindre aktör kan det vara svårt att själv utveckla nya produkter, processer o.s.v. Går du samman med andra kan du bli starkare och det är med tanke på detta som

projektstödet för samarbete finns.

Du kan få projektstöd för samarbeten som skapas för att utveckla nya produkter, tjänster, processer eller tekniker för att öka konkurrenskraften inom jordbruket, livsmedelssektorn eller skogsbruket. Minst två parter ska ingå i samarbetet, varav minst en ska bedriva jordbruk, skogsbruk eller vara förädlare. Ett exempel på ett sådant samarbete är Sju Gårdars Mjolk som beviljades stöd ut Landsbygdsprogrammet under sin uppstartsprocess.

Projektstödet för samarbete kan utgå för köp av tjänster (inte för investeringar och eget arbete/material), och är alltså tänkt som en hjälp att komma igång med ett nytt samarbete. Stödet utgår för att täcka högst 60 % av de stödberättigade kostnaderna, dock högst 600 000 kr. Hör av dig till Länsstyrelsen eller läs mer på vår hemsida www.lansstyrelsen.se/upsala om du vill veta mer!

Elin Knuting 018-19 51 10

Flyghavrebekämpning

Nu är det åter dags för att planera din egen bekämpningsstrategi mot flyghavre. För Uppsala län gäller bla. att axade plantor av flyghavre inte får finnas närmare än 30 m från gräns till någon annan brukare. I vissa församlingar får axade plantor inte finnas överhuvudtaget och där gäller totalbekämpning. Utförligare info hittar du på www.lansstyrelsen.se/lantbruk. Kontakta nedanstående personer om ni har funderingar

Ulf Rosendahl 018-19 53 62
Kalle Näslund 018-19 51 33

Foto: cc.flickr.com/Jan Glas

Jordbruk och landsbygd

Planera inför höstens stallbyggnationer och förprövningsansökan redan nu!

Planerar du att bygga om eller till ditt befintliga stall eller rent av att bygga nytt? I vissa fall är dessa byggnationer förprövningspliktiga (se mer information på vår hemsida) och du behöver ett beslut från länsstyrelsen för att få påbörja byggnationen.

För att hinna få ett beslut i tid är det bra att vara ute i god tid med planeringen av höstens byggnationer då handläggningstiden för förprövningsansökningarna, som i normala fall är ca 4-6 veckor, vanligtvis ökar under sommar och höst.

Martina Westlund 018-19 52 56

Foto: cc.flickr.com/Jan Glas

Förbättra infrastrukturen i din bygd

En god infrastruktur på landsbygden är till nytta för jord- och skogsbruk och till andra grupper på landsbygden, såsom boende, företag, turister och andra besökare.

Med infrastruktur menas energiförsörjning, vägar, vattenförvaltning och telekommunikationer. Bristar i den lokala infrastrukturen kan handla om att olika aktörer inte samverkar tillräckligt eller att det saknas pengar. Behöver ni göra om andelstalsfördelningen i er vägförening? Planera för en väg inom en samfällighet? Genomföra en förstudie för bredbandsutbyggnad? Projektera för en gemensamhetsanläggning inom energiområdet? Projektera

för vindkraft?

Landsbygdsprogrammet kan hjälpa till

Du kan få stöd för dina kostnader för att ta in hjälp utifrån i form av köp av tjänster. Däremot kan du inte få stödpengar för direkta investeringar.

Parter som kan samverka inom detta område är skogsbruksföretag, jordbrukare, organisationer, boende på landsbygden, föreningar och andra markägare.

Vill du veta mer hör av dig till Länsstyrelsen: Margareta Insulander 018-19 53 79, margareta.insulander@lansstyrelsen.se

Du kan även läsa mer om stöd till infrastruktur på jordbruksverkets hemsida www.jordbruksverket.se

Förädla dina produkter!

Du som har ett företag som förädlar produkter från jord- och skogsbruk eller från trädgårdsnäringen kan söka företagsstöd för förädling och försäljning. Arbetar du med förädling så kan du även söka stöd om du utvecklar nya produkter, processer eller tekniker. I Uppsala län finns fortfarande gott om medel att söka inom denna kategori och vi vill därför uppmärksamma denna form av företagsstöd lite extra – hittills har Länsstyrelsen beviljat stöd till slakterier, mejerier och bagerier samt ett mindre antal till förädling av skogsprodukter. Vi hoppas på fler ansökningar, så kontakta oss gärna eller läs mer på www.lansstyrelsen.se/upsala om du planerar en förädlingsatsning!

Elin Knuting 018-19 51 10

Jordbruk och landsbygd

Utbyggnad av bredband på landsbygden.

Hushåll och företag behöver tillgång till en IT-infrastruktur med hög överföringshastighet för positiv utveckling av företagande och boende på landsbygden. År 2009 beslutade regeringen om en nationell bredbandsstrategi för Sverige. Mål som finns i strategin är bland annat att redan år 2015 bör 40 procent ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Ett annat mål med svensk bredbandspolitik är att utbyggnaden av bredband ska ske på kommersiell grund i marknadens regi, det vill säga av operatörerna själva. I områden där detta inte bedöms vara lönsamt, får offentligt stöd användas för att nät ändå ska kunna byggas. Det innebär att det inte är

staten eller kommunerna som är ansvariga. Det krävs eget och lokalt engagemang ute på landsbygden.

Vilka kan söka och vad kan man få stöd för?

Organisationer, ideella och ekonomiska föreningar, byalag och kommuner kan ansöka om stöd. De stödgrundande kostnaderna är projektering, grävning och material. Ett villkor i detta stöd är att resultatet av insatsen kommer flera personer till nytta.

Det är bra att redan i ett tidigt skede ta kontakt med kommunen i området för att få veta vilka planer för bredbandsutbyggnad som finns samt att kontakta en operatör som kan göra anslutningen. För det förberedande arbetet med att engagera din hembygd när det gäller bredband kan projektstöd inom Leader vara en möjlighet.

Hur kan jag finansiera projektet ?

Du kan kombinera stöd från landsbygdsprogrammet, stödet till kanalisering och medel från Post- och telestyrelsen (PTS) förutsatt att givna villkor är uppfyllda. Eftersom endast en liten del av medel till detta ändamål nyttjats vill vi uppmärksamma er på att detta stöd finns!

Vill du veta mer kontakta: Peter Dahlström 018-19 52 93, 070-664 57 85 peter.dahlstrom@lansstyrelsen.se eller Margareta Insulander, margareta.insulander@lansstyrelsen.se

Du kan även läsa mer om stöd till bredband på länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/upsala

Margareta Insulander 018-19 53 79

Hur kan du utveckla ditt landsbygdsföretag?

Nya förutsättningar och efterfrågan av produkter från landsbygden ökar behovet att utveckla verksamheter. Här är exempel på möjliga stöd att söka.

Kompetensutveckling som stärker ditt företag

Vill du bolla dina idéer inför en ny affärsinriktning och behöver veta mer om förutsättningarna har du möjlighet att söka stöd för kompetensutveckling och rådgivning. Stödet är till för att anpassa ditt företag utifrån nya förutsättningar och våga satsa på en ny affärsidé.

I Uppsala län finns s.k. rådgivningscheckar som motsvarar 5000 kr/företag i form av rådgivning inom något specialområde. Kontakta Anna

Anjou, tel. 018-19 53 30 för att ansöka om rådgivningscheck.

Företagsstöd – ett sätt att utveckla annan verksamhet och öka lönsamheten

Har du en idé eller produkt för att utveckla annan verksamhet än jordbruk i ditt eget företag kan du få stöd till köp av tjänster som täcker en del av dina kostnader. Vill du ha stöd för exempelvis en förstudie söker du företagsstöd för köp av tjänster och ansökan ska ha kommit in innan kostnaderna är betalda. Exempel på stödberättigade kostnader är konsultarvoden, förstudier, produktutveckling, design och marknadsundersökningar. Du kan däremot inte få stöd för eget arbete.

Väljer du att göra en byggnation inom det område du vill utveckla, exempelvis en biogasanläggning, söker du stöd för att genomföra en investering.

En affärsplan är ett viktigt och obligatoriskt verktyg för denna ansökan. Stödet är 30 % av de stödberättigade kostnaderna. För biogasanläggningar är maximalt belopp 1,8 miljoner kr, för övriga investeringar 600 000 kr. Även här gäller att du inte kan få stöd för eget arbete eller eget material.

Företagsstöd:

- förstudie som en del i köpta tjänster kopplade till utvecklingen av företaget
- investering, 30 % stöd, max. belopp 1,8 milj. kr (biogasanläggning), övriga 600 000 kr

Vill du veta mer?

Kontakta oss eller läs på www.lansstyrelsen.se/upsala

*Margareta Insulander
018-19 53 79*

*Elin Knuting
018- 19 51 10*

Klimat och miljö

Vilka gårdar passar för att producera biogas?

Många landsbygdsföretagare är intresserade av biogasproduktion och på gårdsnivå är användning av biogas i form av värme och el mest aktuellt. Gårdar med mycket stallgödsel samt stor avsättning för värme och el har förutsättning att få lönsamhet i sin biogasproduktion.

Ingen gårdsanläggning kan i dagsläget få lönsamhet utan investeringsstöd, vilket är 30 % av kostnaderna dock maximalt 1,8 miljoner kronor. För att fler gårdar ska nå lönsamhet och vilja satsa behövs även ett produktionsstöd för biogas som produceras från stallgödsel. Ett nationellt stöd på 20 öre/kWh biogas finns på förslag från Energimyndigheten men är ännu inte beslutat.

Förutsättningar för biogas

Utifrån förstudier på fem typgårdar med stallgödsel, som gjorts av länsstyrelsen i Stockholms och Uppsala län, är det mest aktuellt att producera biogas på gårdar med

- stor mängd substrat
- stort behov av värme och el
- bra lagringsmöjligheter för biogödsel/rötrest

Utformningen av anläggningarna beror på vilken användning man har för biogasen. I första hand är anläggningar för kraftvärmeproduktion, d v s där rågasen används till att producera elektricitet och samtidig värmeproduktion, aktuella på gårdsnivå. Även användning av biogas som drivmedel kan bli intressant i framtiden men i dagsläget krävs det större anläggningar än en gård för att producera fordonsgas på grund av höga kostnader för uppgradering och rening av gasen. I arbetet för att tillgodose den ökade efterfrågan på fordonsgas i Uppsala län kan landsbygdsföretagarna ändå bli viktiga både som leverantörer av substrat och som mottagare av biogödsel.

Viktigt att tänka på inför en biogassatsning

Under arbetet med att klarlägga intresset av biogasproduktion i Stockholms och Uppsala län har bland annat följande synpunkter kommit fram i enkäter och på seminarier. Det gäller att vara medveten om att biogasproduktionen ska fungera ihop med primärproduktionen som är den viktigaste

produktionsgrenen. Den totala mängden substrat har stor betydelse för lönsamheten och man bör analysera substratet för att undersöka potentialen för gasproduktion. Väljer man att bygga en gemensam anläggning bör avstånden för transporter inte vara alltför stora. För att sätta igång med biogas ska produktionen vara kommersiellt gångbar och en affärsplan måste alltid bifogas vid ansökan om investeringsstöd. I detta arbete är därför avsättningen för värme och el avgörande. Om en del av energin ska säljas utanför det egna företaget behöver kontakt tas med nätbolag och andra köpare.

Rapporter från kartläggningsprojektet i Stockholms och Uppsala län kommer ni inom kort att hitta på: www.lansstyrelsen.se/upsala

Andra användbara hemsidor: Biogasportalen www.biogasportalen.se Svenskt Gastekniskt Center www.sgc.se (SGC Rapport 206 Gårdsbiogashandbok) Bioenergiportalen www.bioenergiportalen.se

Karin Svanäng 018-19 52 24.

Vy över biogasanläggning, Katrineholm, Valla gård.

Foto: Swedish Biogas International

Klimat och miljö

Kunskap i fokus på Greppa Näringens ambassadörsgårdar

Länsstyrelserna, LRF, och jordbruksverket satsar på Greppa Näringen i Uppsala län. Idag finns det ca 200 medlemmar i länet och målet är att fördubbla antalet fram till 2013. Som medlem erbjuds du kostnadsfri rådgivning anpassad till just din gård där miljö, kunskap och ökad lönsamhet är i fokus.

-Det här är rätt väg att gå, det är bönderna som är med och skapar Greppa Näringen, säger Claes Eningsjö.

-Det är viktigt att vi agerar själva för att uppfylla de krav som ställs på oss lantbrukare i och med exempelvis nitratdirektivet, fortsätter Lars-Ola Kallén.

Claes Eningsjö är tillsammans med Lars-Ola Kallén ambassadörer för Greppa Näringen i Uppsala län. Som ambassadörer fungerar de som coacher och arbetar för att väcka intresse för Greppa Näringen hos sina kollegor.

Vi sitter runt Per-Olas köksbord, tillsammans med Henrik Östenson från tidningen Jord och Skog och diskuterar Greppa Näringens betydelse för lantbruket.

Både Claes och Lars-Ola ställde om till ekologisk produktion under början av 2000-talet och sedan dess har ett samarbete dem emellan vuxit fram. Fördelarna är många; utbyte av gödsel, större

flexibilitet i växtföljden, men framförallt någon att bolla idéer med.

- Under de mer hektiska perioderna ringer vi och stämmer av tre gånger om dagen, berättar Claes.

Claes bedriver ekologisk växtodling i Härnevi utanför Enköping. För sex år sedan fick Claes höra talas om Greppa Näringen genom sin rådgivare och han blev då en av de första medlemmarna i länet. Under det första rådgivningsbesöket utförde Claes tillsammans med rådgivaren en växtnäringsbalans och diskuterade fram en plan för de kommande åren. Claes har haft fem olika rådgivningar sedan dess; markpackning, upprepade växtnäringsbalanser, kvävestrategi för ekologiska gårdar och klimatkollen.

- Rådgivaren fungerar som ett bollplank och jag får bekräftelse på att jag tänkt rätt, sedan dyker det alltid upp små guldskor som kan väcka nya idéer, berättar Claes

Lars-Ola Kallén föder upp nöt för köttproduktion och bedriver även ekologisk växtodling i Björneme några mil väster om Uppsala. Lars-Ola blev medlem hösten 2010 och har hittills haft tre rådgivningar; startrådgivning, kvävestrategi på ekologiska gårdar och klimatkollen.

En utmaning för ekologiska producenter som Lars-Ola och Claes gärna diskuterar är hur de ska få ner tillgängligt kväve i backen när växterna som bäst behöver det.

-Vi vet att vi ligger minus när det gäller kvävet. Men gödslar vi för mycket med exempelvis Biofer

Lars-Ola och Claes testar i år Pelleterad Biofer 10-3-1 som verkar lovande då det gäller att få ner växttillgängligt kväve i backen och samtidigt se till att fosfortillförseln inte blir för hög.

Foto: Cecilia Bertholds

Eftersom de är så vana vid oss är djuren lätthanterliga, berättar Lars-Ola. Något som märks vid fotograferingen då de mer än gärna poserar tillsammans med våra två ambassadörer.

7.9.0 går fosfor i taket. Det enda rena kvävet vi får in till gården är genom grüngödslingen.

Claes berättar att han i år har kört en växtnäringsbalans baklänges med hjälp av beräkningsverktyget på Greppa Näringens hemsida www.greppa.nu

-Genom att göra en balans för 2011 kan jag räkna på hur många kilo fosfor jag kan lägga på i år.

Både Claes och Lars-Ola tycker att rådgivningen bidragit till att de fått upp ögonen och börjat tänka i andra banor.

Vi avslutar intervjun med en rundvandring på gården och stannar till i beteshagen för fotografering. När den är avslutad säger Claes entusiastiskt:

-Nej nu ökar pulsen, nu är det vårbruk!

Med de orden tackar vi för oss och lämnar Claes och Lars-Ola att ta itu med arbetet.

Cecilia Bertholds 018-195064

Är du intresserad av att bli medlem i Greppa Näringen och få kostnadsfri rådgivning? Ring eller mejla Cecilia Bertholds (cecilia.bertholds@lansstyrelsen.se, 018 195064) så får du veta mer om erbjudandet.

Foto: Cecilia Bertholds

Natur och kultur

Var med och hjälp sånglärkan

I ett projekt tillsammans med intresserade lantbrukare i Uppland erbjuder Upplands Ornitologiska Förening (UOF) en möjlighet att köpa lärkrutor för att gynna sånglärkorna i odlingslandskapet.

En lärkruta är ett cirka 20 m² stort område i ett höstsått sädesfält. Den anläggs genom att lyfta på såmaskinen i några sekunder och därmed skapa ett mindre osått område. Lagom är att ha två rutor per hektar. Denna enkla åtgärd gör att sånglärkorna (och andra arter) lättare hittar mat och därmed kan få ut fler ungar på vingarna.

För en art som här i Sverige har minskat med så mycket som 70 % under de senaste 30 åren och med

30 % bara under de senaste 10 åren är alla insatser viktiga. I Uppland visade inventeringar utförda i ett slättlandskap i Enköpingstrakten 1994 och 2004 en minskning av sånglärkan med drygt 40 % under dessa 10 år.

Problemet är att anläggande av lärkrutor är en åtgärd som den intresserade lantbrukaren inte kan få ekonomisk ersättning för att göra inom ramen för nuvarande regelsystem och därmed finns små eller inga incitament att utföra detta. UOF har därför i samarbete med lantbrukare startat ett projekt där vi säljer lärkrutor för 50 kronor styck till en intresserad allmänhet. Av detta går 40 kronor per ruta direkt till brukaren som kompensation för utebliven inkomst och resterade till UOF:s fågelskyddsarbete.

Till dags dato har nästan 300 lärkrutor sålts och UOF söker nu intresserade lantbrukare, framför allt runt Uppsala, som vill vara med och gynna sånglärkan. Läs mer om projektet på www.uof.nu

Är du intresserad att vara med, eller vill du bara veta mer, kontakta Jan Wärnbäck warnback@hotmail.com, 073-654 88 76.

Ortolansparv – en raritet i det Uppländska jordbrukslandskapet

Ortolansparven är nära släkt med bland annat gulspårven och uppmärksammas lättast under försommaren på sin lite monotona och vemodiga sångstrof. I Uppland hittar man arten huvudsakligen i odlingslandskapet medan vintern spenderas i Västafrika.

På åttiotalet häckade över tusen par ortolansparv i Uppland, väl spridda i hela landskapet. Idag är antalet sannolikt inte fler än 50-100 par med ett kärnområde i Enköpingstrakten. Anledningarna till minskningen verkar vara flera och beror antagligen även på faktorer utanför Sveriges gränser under övervintringen. De förändringar som skett på häckningsplatserna, med tätare grödor och igenväxande betesmarker och åkerholmar har sannolikt missgynnat arten.

Vid en hastig blick kan utseendet på ett ortolanrevir tyckas variera påtagligt från plats till plats och

bland de lokaler som hyser eller har hyst ortolansparv hittar man alltifrån grustag, ruderatmark, trädor, alléer, åkerholmar till energiskogar. Gemensamt för dessa platser är dock de många småbiotoper som finns - lador, odlingsrösen, åkerholmar, öppna diken, teleledning och buskage - med andra ord ett mosaikartat landskap med många kantzoner. Bar eller glest bevuxen mark är avgörande bl.a. för artens häckningsframgång. Ofta är platserna även relativt torra.

Till följd av det akuta läget för ortolansparven har Upplands Ornitologiska Förening (UOF) i samråd med Länsstyrelsen, Hushållnings-sällskapet och forskare startat ett projekt med markägare i Enköpingstrakten som har häckande ortolansparvar på sina marker. Ett första steg är att lämna osådda rutor i befintliga revir, i likhet med lärkrutor (se artikel ovan) och med samma ekonomiska ersättning, för att tillgodose artens krav på bar jord att födosöka på. Ytterligare insatser

som planeras är att restaurera och röja i attraktiva miljöer som populationen kan expandera till. Information ges också om att bearbetning av trädor och andra osådda ytor gärna kan senareläggas till efter midsommar för att undvika att ortolansparvens bon på marken förstörs innan ungarna hunnit bli flygfärdiga.

Anar du att det kan häcka ortolansparv på dina marker eller är du intresserad i största allmänhet, kontakta gärna Peter Schmidt.

Peter Schmidt, peter.kauffeldt.schmidt@gmail.com, 0730-67 31 45.

Allmänt

För affärssamarbeten och tillväxt - Den lokala kocken

För ganska precis ett år sedan, när det började grönska och spira i jorden, fördes livliga diskussioner på Länsstyrelsen och spännande planer började gro och växte till. Frågan var - Hur skulle vi kunna bidra till utveckling av livsmedelsproduktion här i regionen. Det slutade med fyra parallella tävlingar - Den lokala kocken - i Uppsala, Örebro, Västmanland och Södermanlands län. Målet var, att i respektive län, föra samman kockar med lokala livsmedelsproducenter för att skapa affärskontakter, samarbeten och i förlängningen tillväxt. Sagt och gjort! I augusti bjöds alla tänkbara intressenter in till kick off på Uppsala slott. De kockar som kittlades av tävlingsmomentet tog del av

tävlingsvillkoren samtidigt som ett tjugotal producenter demonstrerade sina produkter. Många kockar provsmakade och gladdes åt de många välsmakande och högkvalitativa livsmedel som fanns att tillgå så nära. Redan där knöts värdefulla kontakter. Länsstyrelsen såg även till att de 40 tal cateringfirmor och restaurangägare som inte hade möjlighet att delta på kick off också fick kontaktuppgifter till lokala producenter. På så sätt missade ingen chansen till nya affärskontakter.

I oktober hade en kompetent jury sållat fram länets tre finalister här i Uppsala län. De hade, med enbart lokala råvaror, lyckats skapa spännande recept med nytt tänk och intressanta smakkombinationer som visade något utöver det vanliga. I mörkaste november genomfördes själva tävlingen. Kockarna tillagade sina maträtter inför en stor entusiastisk publik

på konferensanläggningen Aronsborg i Bålsta. Alla tre kockarna presterade stort men störs av alla och vinnare blev Martin Andersson som då jobbade på restaurang Villa Anna i Uppsala. Priset till de fyra länsvisa vinnarna var en gemensam matresa till lokala producenter för att utveckla ytterligare affärsnätverk och lära sig mer om bland annat livsmedelsproduktion och kvalitet. Vi vet att många affärskontakter knutits i dessa sammanhang men för att fortsätta verka för tillväxt genomförs en regional final den 2 maj på restaurang Eklundshof i Uppsala. Där deltar vinnarna från de fyra länen och en regional vinnare koras! Läs om vem den regionala vinnaren blev i tävlingen Den lokala kocken: www.lansstyrelsen.se/upsala

Anna Anjou 018-195330

Foto: Alex & Martin photographes

Allmänt

Intervju med en djurskyddshandläggare

Vem är du?

Jag heter Catarina Lehman och är djurskyddshandläggare på Länsstyrelsen i Uppsala län. Mitt liv har på olika sätt alltid kretsat kring djur och jag har bl a jobbat med hästar, mjölkkor och försöksdjur samt vilda fåglar och ormar. Djurskydd har varit mitt arbetsområde sedan 1991 då jag började som miljö-och hälsoskyddsinspektör i Nordanstigs kommun i Hälsingland. Efter hand specialiserade jag mig mer på djurskydd och från 1995 har det varit djur och lantbruk för hela slanten. Då började jag på miljökontoret i Uppsala där jag blev kvar tills djurskyddstillsynen (och jag) flyttades över till Länsstyrelsen 2009.

Vad gör en djurskyddshandläggare?

Syftet är att verka för att djur som hålls av människan ska behandlas väl och må bra. Det gör vi framförallt genom att kontrollera att djurskyddslagstiftningen följs. Det gäller såväl sällskapsdjur och lantbruksdjur som t ex cirkusdjur. De svenska djurskyddsbestämmelserna och EU's direktiv är grunden för vårt dagliga jobb. Kontroller sker bl.a efter anmälningar från t ex allmänheten, polis eller veterinär om att djur far illa men vi gör även rutinkontroller i förebyggande syfte, främst hos yrkesmässiga djurhållare inom lantbruket men även ridskolor, hunddagis och zoobutiker mm. Anmälningsärenden har upptagit en stor del av vår tid. Under 2010 hade vi ungefär 345 anmälningar varav ca 55 gällde lantbruksdjur så den absolut största delen, 84 %, handlade om sällskapsdjur inklusive häst. Vi önskar vi kunde jobba mer förebyggande med

rutinkontroller och på så sätt minska behovet av akuttryckningar när det redan gått snett.

Vilken vad tanken med att djurskyddet flyttades från kommunerna till Länsstyrelsen?

Tanken var att få en bättre och mer likvärdig djurskyddstillsyn i hela landet, med bl a högre kvalitet, effektivitet och rättsäkerhet. Med 290 självstyrande kommuner var verksamheten spretig och det var svårt med likartade bedömningar. Nu är det endast 21 kontrollmyndigheter och det blir lättare att styra, samordna och följa upp kontorollverksamheten. Tyvärr så saknas det bl a resurser för att få den nivå på djurskyddet vi skulle önska. Efter lite förstärkning är vi nu åtta personer men vi skulle behöva vara ännu fler för att nå målen.

Vilka vinster ser du i överflyttningen?

Djurskyddet har blivit jämnare spridd över landet med färre "svarta hål" på kartan och vi jobbar på för att nå likvärdiga rutiner. En vinning för djurhållarna är såklart att avgiftssystemet är lika för hela landet. Nu behöver man bara betala när vi utträttat något och

Catarina Lehman

aldrig vid första normalkontrollen. Tidigare var det vanligt att kommunerna (i Uppsala t ex) tog ut en årlig avgift oavsett om man åkte ut varje år eller inte. Alla som jobbar med djurskydd har fått kollegor. Det är bra och roligt! I Uppsala län var vi åtta kommuner som jobbade enskilt och var och en på sitt vis. Nu har större möjlighet att skapa en samsyn och vi kan också samordna arbetet med kontrollerna av vissa jordbrukarstöd. Den nya organisationen kring djurskyddet är fortfarande i sin linda men vi är på väg och med bättre rutiner och fart på de hittills ganska tröga och otympliga administrativa systemen kan det bli riktigt bra tror jag.

Anna Anjou 018-195330

Foto: Catarina Lehman

Trädgårdar och turistverksamhet i England

England är välkänt för sina vackra trädgårdar. Många "Bed & Breakfast", caféer, restauranger och pubar liksom övriga turistmål använder trädgården som en lockande

Foto: cc.flickr.com/churl

del av sin verksamhet. På denna resa besöks både större och mindre inrättningar för att ge inspiration till hur man kan arbeta med detta verkligt professionellt i sina egna verksamheter på hemmaplan.

Målgrupp för resan: Vi vänder oss till dig som har eller funderar på att starta någon form av besöksverksamhet på landsbygden – boende, caféverksamhet, gårdsbutik eller liknande där trädgården kan bidra med att skapa mervärde och förstärka din verksamhet, eller till dig som planerar att satsa på trädgårdsturism.

Datum: 15–18 september, 4 dagar. **Program:** Se www.lansstyrelsen.se/vastmanland, klicka på lantbruk & landsbygd/kurskalender.

Pris per person: 6.000 SEK / person, för enkelrum tillkommer 1.500 SEK, i priset ingår flyg, boende, transporter, inträden samt svensktalande ciceron.

För att bekräfta bokning samt ytterligare information: Kontakta Academica Travel: Tel. 08-580 390 50, e-post info@academicatravel.se **Obs! Anmälan senast 30 maj!** För resans genomförande erfordras 25 deltagare.

Landsbygdsenheten 018- 19 50 10 (09.00-15.00)
E-postadresser till personal på Länsstyrelsen:
fornamn.efternamn@lansstyrelsen.se
grona.bladet.c@lansstyrelsen.se

Sälj svamp i gårdsbutik!

Vill du lära dig att känna igen och plocka säkra matsvampar? Lära dig förädla och tillaga goda svamprätter? Vill du sälja svamp i gårdsbutik, på Bondens egen marknad, till uppköpare eller restauranger, gårdscafé och catering? Då är denna kurs något för dig! I höst drar vi igång igen.

- Svampkännedom om 5-12 mat-/gift-/förväxlingssvampar
- Hantering av färsk svamp
- Förädling av svamp t.ex torkning och nedfrysning
- Tillagning av goda svamprätter
- Hygienregler vid hantering och förädling
- Förpacka/märka/förvara svampen rätt och tilltalande
- Allemansrättens möjligheter/begränsningar
- Marknadsföring av produkten
- Extra - Studiebesök på Svamploftet i Skogstibble utanför Uppsala.

Datum: vecka 35/36 - fältdag, 14/9 - teoridag, 15/9 - matlagning. **Utbildningen** genomförs av erfarna konsulenter. Artgenomgång alla dagar. Diplom utdelas efter deltagande i kurs (18 timmar) och godkänt art- och teoriprov.

Kostnad: 1 000 kr exkl. moms. Kostnad för svampbok och förtäring tillkommer. **Anmälan:** senast 24/8 till Hushållningssällskapet, 018-56 04 00, eller hskonsult@hush.se. **Info:** Kikki Fors, 070-222 2552.

Vi planerar även att göra en studieresa till Finland i höst för att träffa företagare som plockar och förädlar svamp och lära oss mer om detta och handelssvamparna.

Foto: Kikki Fors

Nästa nummer av Gröna Bladet kommer i slutet av augusti. Vill du ha Gröna Bladet med e-post? Maila ditt namn, e-postadress och kundnummer till: grona.bladet.c@lansstyrelsen.se